

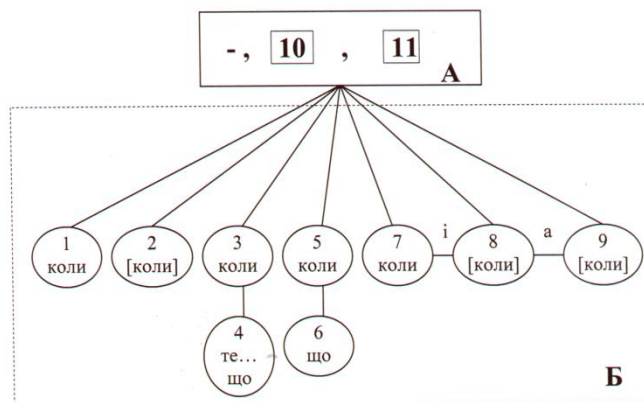
СХЕМА РОЗБОРУ ПЕРІОДУ

1. Аналізоване речення – період. Виділити ПО, підкреслити предикативні центри.
2. Графічна схема.
3. Засновок – попередня (основна) частина періоду, її значення.
4. Висновок – заключна частина періоду.
5. Яку синтаксичну конструкцію становить собою період?
 - 5.1. Складнопідрядне речення.
 - 5.2. Складносурядне речення.
 - 5.3. Складне безсполучникове речення.
 - 5.4. Просте ускладнене речення.
 - 5.5. Складну синтаксичну конструкцію з різними типами синтаксичного зв'язку.
6. Якими синтаксичними одиницями є компоненти засновку?
 - 6.1. Складна синтаксична конструкція з підрядним зв'язком:**
 - 6.1.1. З однорідною супідрядністю.
 - 6.1.2. З неоднорідною супідрядністю.
 - 6.1.3. З послідовною супідрядністю.
 - 6.1.4. З комбінованою супідрядністю.
 - 6.2. Складна синтаксична конструкція з сурядним зв'язком.
 - 6.3. Складна синтаксична конструкція з недиференційованим зв'язком.**
 - 6.4. Складна синтаксична конструкція з різними типами зв'язку.
 - 6.5. Просте речення, ускладнене сурядними рядами слів.
7. За схемою якого речення побудовано висновкову частину?
8. Розділові знаки в реченні-періоді.
9. Розбір кожної ПО за схемою простого речення.

ВРАЗИ РОЗБОРУ ПЕРІОДІВ

1. Коли¹ ви в місті живе́те і² жити́ вже не має́ сили, коли³ набри́дло вам і те, що⁴ вчора ви ще так люби́ли, коли⁵ і ва́ші ліка́рі, і лі́ки їх, і дру́зі зра́дні го́ворять вам уже згори, що⁶ помо́гти вони́ безра́дні, коли⁷ са́мі ви лиши́тесь оди́н, покину́тий, забу́тий, і⁸ ста́не кру́гом сві́т увесь, а⁹ небо́ кели́хом отру́ти, – не все¹⁰ ще втраче́но для вас, ¹¹це лі́ки є на ва́ші рани... (О.Олесь).

1. Аналізоване речення – це період.
2. Графічна схема:

3. **Засновок** – дев'ять перших ПО, що мають часове значення.
4. **Висновок** – десята ПО й одинадцята ПО.
5. **Період** становить собою складну синтаксичну конструкцію з різними типами синтаксичного зв'язку (безсполучниковим і підрядним).
6. **Компоненти засновку (структурно-семантичний блок Б)** побудовані за схемою СПР ускладненої структури і становлять собою підрядні ПО:
 - 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9 ПО пов'язані зі структурно-семантичним блоком А підрядним зв'язком, утворюючи розчленовану структуру на основі детермінантного непередбаченого зв'язку. Підрядні часові. Засіб зв'язку – асемантичний сполучник – коли. 3 ПО, 5 ПО ускладнені залежними від них підрядними.

- 4-та ПО відноситься до 3-ої ПО і пов'язується з нею підрядним зв'язком, утворюючи нерозчленовану структуру на основі корелятивного зв'язку. Підрядне займенниково-співвідносного типу (вміщувальне). Засіб зв'язку – корелятивна пара *те ... що*.

- 6-та ПО відноситься до 5-ої ПО і пов'язується з нею підрядним зв'язком, утворюючи нерозчленовану структуру на основі прислівного передбачуваного зв'язку. Підрядне семантичного типу – з'ясувальне. Засіб зв'язку – асемантичний сполучник *що*.

7. **Висновкову частину (структурно-семантичний блок А)** побудовано за схемою складного безсполучникового речення мінімальної структури. Структура відкрита зі значенням одночасності. Засіб зв'язку – інтонація.

8. Розділові знаки:

Коли ви в місті живете¹, і жити вже немає сили², коли набридло вам і те², що вчора ви ще так любили², коли і ваші лікарі³, і ліки їх³, і друзі зрадні говорять вам уже згори², що допомогти вони безраді², коли самі ви лишитеся один⁴, покинутий⁴, забутий⁴, і стане круком світ увесь⁵, а небо келихом отрути⁶, – не все ще втрачено для вас⁷, ще ліки є на ваші рани ... (О.Олесь).

а) **пунктограма 1.** Відсутність розділового знака у СПР, супідрядні частини якого пов'язуються неповторюваним сполучником *і*;

б) **пунктограма 2.** Кома між частинами складнопідрядного речення;

в) **пунктограма 3.** Кома між однорідними членами речення з повторюваним сполучником *і*;

г) **пунктограма 4.** Відокремлення однорідних постпозитивних непоширених означень;

г) **пунктограма 5.** Кома між супідрядними частинами СПР, поєднуваними протиставним сполучником *а*;

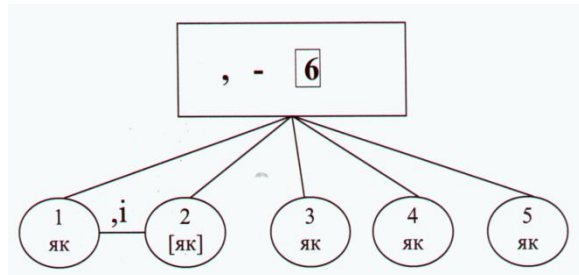
д) **пунктограма 6.** Кома і тире між засновковою та висновковою частинами періоду;

е) **пунктограма 7.** Кома між частинами складного безсполучникового речення.

II. Як¹ ідеши ти білою тропою і² зимове сонце блисне враз, як³ над широчинню сніговою за алмазом спалахне алмаз, як⁴ зненацька у людській розмові дружній голос душі стрепене, як⁵ зблисне у посмішці раптовій юне личко, – спогадай мене (М.Рильський).

1. Аналізоване речення – період.

2.

3. **Засновок** – 5 перших предикативних одиниць, що мають часове значення.

4. 6 ПО – **висновок**, побудований за схемою ПР.

5. Період становить собою складну синтаксичну конструкцію з підрядним та сурядним зв'язком.

6. **Компоненти засновку** (1-5 ПО) становлять собою підрядні ПО, що знаходяться у препозиції.

1-5 ПО відносяться до 6-ої ПО і пов'язані з нею підрядним зв'язком, утворюючи розчленовану гнучку структуру на основі детермінантного непередбачуваного зв'язку; підрядні – часові; засіб зв'язку – асемантичний сполучник *як*.

7. **Висновкова частина** побудована за схемою ПР.

Спогадай мене . . .

1. Стверджувальне.

2. Наказовий спосіб, ірреальна модальність, вивідна форма парадигми.

3. Односкладне, дієслівного класу, означено-особове (відмінювано-дієслівне). Vf sing 2.

4. Поширене.

5. Головний член – спогадай – виражений дієсловом у наказовому способі 2 ос. однини.

6. Прислівний поширювач об'єктного типу, прямий спогадай (кого?) мене, виражений іменником у Зн. в. без прийменника.

7. Двокомпонентне (Р, О).
8. Неускладнене.
9. Подільне.
10. Розділові знаки:

Як ідеши ти білою тропою¹ і зимове сонце блисне враз², як над широчінню сніговою за алмазом спалахне алмаз², як зненацька у людській розмові дружній голос душу стрепене², як зблисне в посмішці раптовій юне личко³, – спогадай мене (М.Рильський).

- а) **пунктограма 1.** Відсутність розділового знака в ССР, супідрядні частини якого пов'язані неповторюваним сполучником *і*;
- б) **пунктограма 2.** Кома між частинами СПР;
- в) **пунктограма 3.** Кома й тире між засновковою та висновковою частинами періоду.